

Q.T.T.B-VLORË

Fletë Palosje

Titulli: "Zbatimi i elementëve të veçantë teknologjikë në pemëtoret intensive"

'Ndikimi i ujitjes së bashkëshoqëruar me plehëra kimikë të tretshëm.'

Qëllimi: Përcaktimi i kohës dhe sasisë së ujitjes së bashkëshoqëruar me plehëra të tretshëm.

Demonstrimi u realizua nëpërmjet rrugës eksperimentale.

Argumentimi i demonstrimit.

Në fushën e kultivimit të pemëve frutore në pemëtoret intensive shumë shërbime agroteknike janë trajtuar, por në mjaft fermerë që i kanë në administrim vrehet pakujdesi në mënyrën e ujitjes, sasinë e ujitjes dhe plehërat e përdorur.

-Uji është përbërësi kryesor i qelizave të bimëve bujqësore. Në bimët drunore përbën mbi 50-55% të peshës totale

-Uji është tretës i mirë i lëndëve kimike dhe organike. Kjo është arsyeja që lëndet minerale të tokës mbërrijnë në gjethë përmes ujit. Në substrat me ndihmën e ujit bëhet sinteza e lëndës organike dhe po përmes një substrati të tillë lëvizin lëndet e përpunuara nga gjethja në pjesët e tjera të trupit të bimës.

Faktorët e prodhimit i ndajmë në dy kategori

A-Natyrallë ku bëjnë pjesë)-klima,)-gjendja topografike,)-tereni,)-plehërimi organik,)-bimët e kultivuara

B-Artificialë ku bëjnë pjesë)-plehërimi mineral,)-doza e shpërndarjes,)-mekanizimi,)-ujitja dhe kullimi,)-sistemimi i terrenit,)-teknologjia e zbatuar,)-mbrojtja nëpërmjet përshtatjes biotike dhe abiotike,)-konservimi i kushtëzuar në fermë.

Fermerët nisur nga dëshira për të prodhuar sa më shumë, shpesh herë abuzojnë duke përdorur plehëra kimikë dhe ujitje mbi normativat e këshilluara jashtë afateve normale të

përdorimit dhe shpesh herë jo të përshtatshëm duke influencuar negativisht në prishjen e strukturës së tokës, kimizimin e saj si dhe duke rritur % e mbetjeve kimike në frut etj.

Parametrat për hartimin e programit të plehërimit

- 1-Karakteristikat e terrenit (analizat)
- 2-Gjendja e të ushqyerit të bimës (analiza e gjethes)
- 3-Kërkesat e bimës në funksion të fazave fenologjike
- 4-Dëndësia e mbjelljes
- 5-Teknikat e manaxhimit të tokës
- 6-Bilançi i të ushqyerit të pemtores

Plehërimi është një teknikë që lejon përdorimin e elementëve ushqyës, duke i lokalizuar, nëpërmjet ujit të vaditjes në një zonë të tokës ku shtrihet pjesa më e madhe e sistemit rrënjor

Skema e studimit:

V1 - dëshmuar (kontrolli), V2 - 2 ujitje në muajin qershor, V3 - 4 ujitje, 2 në muajin qershor, 2 në korrik çdo 15 ditë, V4 - 6 ujitje, 2 në muajin qershor, 2 në muajin korrik, 2 në muajin gusht.

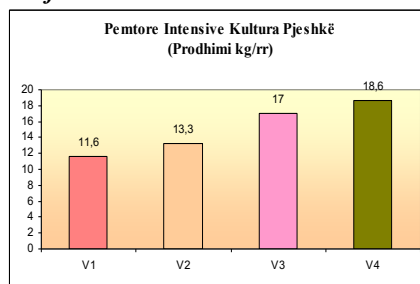
Gjatë sezonit u përdor për çdo ujitje 200 m³ ujë, gjithsej 500 litra ujë për çdo bimë ose 80 litra ujë në çdo ujitje. Pemtoaria është me moshë 6 vjeçare.

U shpërnda para ujitjes 4 kv/ha N.P.K. Së bashku me ujitjet u përdor plehë kristalin 60 gr/bimë.

Prodhimi i pjeshkës sipas varianteve dhe përsëritjeve viti 2011

V.I-11.6 kg/rr, V.II-13,3 kg/rr, V.III-17 kg/rr, V.IV-18,6 kg/rr

Grafik 1

Prodhimi Kv/ha

V.1-145 kv/ha, V.2-166 kv/ha, V.3-212 kv/ha, V.4-232 kv/ha

Analiza e prodhimit dhe efektiviteti ekonomik i studimit.

Nëpërmjet analizës ekonomike mbi shpenzimet e kryera për fond pagë dhe bazë materiale si dhe të ardhurave të krijuara nga shitja e prodhimit, diferenca midis të ardhurave të realizuara dhe shpenzimeve të kryera së bashku me shpenzimet shëndetsore dhe shoqërore na jep të ardhurën neto ose fitimi i realizuar për çdo bimë.

Tab 10

Varianti	Pr.Kg/rr	Ç.mes.Shit.	Të ardh. Lekë/rr	Sh. L/rr	Fitimi L/rr
V-I.	11.6	70 L/kg	812	440	372
V-II.	13.3	70 L/kg	931	520	411
V-III.	17	70 L/kg	1190	550	640
V-IV.	18.6	70 L/kg	1302	600	702

Nga përlogaritjet e bëra rezultoi se në variantin kontroll dhe të dytë me një ujitje në muajin qershor diferenca në të ardhurat është ashtu dhe si edhe prodhimi janë tepër të vogla, për faktin që në këtë periudhë bimët nuk e kanë ndier mungesën e ujit. Rezervat hidrike në tokë si rezultat i rreshjeve të rëna në fund të pranverës dhe në ditët e para të muajit qershor janë të mjaftueshme për të përballuar nevojat që kanë bimët për ujë. Për kultivarët me pjekje të hershme që piqen në muajin qershor një ujitje do të ishte e mjaftueshme. Për kultivarët me pjekje të mesme dhe të vonë siç është rasti i bimëve të marra në studim (pjekja në 20 gusht), ndikimi i ujitjes dhe i plehërimit mineral para ujitjes është faktor përcaktues për të marrë prodhim të madh, cilësor, të qëndrueshëm dhe me rentabilitet ekonomik. Në variantin e katërt me tre ujitje të shpërndara në tre muaj qershor, korrik, gusht prodhimi është 1,5 herë më i lartë se në variantin e kontrollit, 1,4 herë më i lartë se në variantin e dytë dhe 1,2 herë se në variantin e tretë. Në të njëjtin raport qëndron dhe e ardhura neto e realizuar.

Një ushqim më racional për bimët drufrutore.

Plehërimi së bashku me ujitjen krijon një shfrytëzim maksimal të përmbajtjes ushqyese që i vihet në dispozicion bimës në afërsi të sistemit rrënjor në krahasim me plehërimin tradicional të shpërndarjes ë plehrave kimike në gjithë sipërfaqen e punueshme rreth bimeve.

Plehërimi tradicional përfshin shpërndarjen e plehrave të grimtuar në sipërfaqe tokës por që të bëhen të asimilueshme nga sistemi rrënjor toka duhet te ketë lagështirën e nevojshme ose të ujitet. Në rast se jemi në kushte të thatësirës ekziston rreziku i mos përdorimit të tyre nga bima

Avantazhet e plehërimin së bashku me ujitjen tregon për një ballancim të raporteve masë vegetative prodhim. Përvojat në këtë fushë kanë treguar se marrja e vazhdueshme e dozave të vogla të plehrave në nivelin e sistemit rrënjor rrit disponueshmërinë e duhur të lëndëve ushqimore në kërkesat e ndryshme të pemëve, duke shmangur ndryshime të papritura në përqendrimin e tyre...

Plehërimi tradicional kryhet ne periudhën e qetësisë ose pak përpara fenofazes së fillimit të vegetacionit në pemë Plehërimi i lëngshëm kryhet në periudhën e vegetacionit aktiv në bimë, në afërsi të sistemit rrënjor me doza më të vogla ,duke shmangur humbjet e përbërsav të plehrave kimik etj..

Përmes menaxhimit të kujdesëshëm të ujitjes dhe plehërimin është e mundur që të arrihet një marrëdhënie e balancuar mes aktiviteteve vegetative dhe riprodhuese

Sa ujë duhet ti japim bimës dhe kur?

Zgjedhja: është e ndikuar nga shumë faktorë por, mbi të gjitha, me kapacitetin e tokës për të mbajtur ujë, thellësinë e vendosjes së rrënjëve në tokë si dhe sistemin e ujitjes që do të përdorim.

Individualizimi i kërkesave maksimale të sejcilës bimë për ujë dhe renditja e tyre në grupimin

përkatës bazohet në konsumin e ujit për njësi të lëndës së thatë për çdo specie.

Vlerësimi i afateve të ujitjes.

Vlerësimi i afatit të ujitjes përllogaritet duke bërë analiza të vazhdueshme në laborator mbi gjëndjen e lagështirës në tokë. Gjëndja me optimale e lageshtisë në tokë vlerësohet në 85-90% të kapacitetit të saj ujqor. Shqetësimet në pemë ndihen kur lagështira në tokë bie nën 70%, ndërsa në 50% të kapacitetit ujëmbajtës të tokës çfaqen çrregullime serioze deri në vshkeje në gjethe,

Kur ndihet nevoja për ujë tek kulturat drufrutore(bërthamoret)

- Faza 1 - Nga fillimi i lulëzimit deri në formimin e frutave të vogjël me madhësi rreth 3-4 cm në diametër

- Faza 2 - Deri në formimin e tulit të frutit qelizat në këtë periudhë shtohen me shpejtësi duke zmadhuar volumin dhe numrin e tyre

- Faza e 3 - Deri në mbledhjen e frutave. Hormonet e shtuar në bimë kushtëzuar nga formimi i farës në frut shtojnë kërkesat për ujë për periudhën e zmadhimit dhe pjekies së frutit

- Faza e 4 – Pas vjelies.Mbajtja nën kontroll e lagështisë në këtë periudhë duke mos e ngarkuar lagështin në tokë do të na krijonte kushte të favorshme për një jetë normale dhe diferencim të mirë të sythave frutor në vitin e ardhshëm .

Fletë-palosje në ndihmë të fermerëve

**PËR MË SHUMË INFORMACION
KONTATONI ME Dr.Z.VESHAJ**

Email zaaimveshaj@yahoo.com

cel..0692651510

Foto1.Pemtore intensive. Cv Kajsi

**Pemtore intensive Q.T.T.B.Vore
(Shamogjin)**

BOTIM I Q.T.T.B.VLORE. 2011